

ח' אב, תשע"ב, 27.7.2012

גיליון מס' 319

פרשת דברים

משה ויהושע – המה ולבנה

מאת תרצה אורן, קיבוץ סעד

בפרק א' של החומש נזכרים בכפיפה אחת משה ויהושע, ובפרק ל"ד מסתיים החומש במשה ויהושע. המנהיגות הנוכחת של שני אישים דגולים אלו, מותירה רושם עצום על הקורא המתבונן בתולדות הנהגתם. דואליות מרשימה של רב ותלמידו, רמטכ"ל וסגנו. ממלחמת עמלק בשנה הראשונה ליציאת מצרים (שמות י"ז) ועד לנאמו של יהושע ערב מותו בארץ ישראל (יהושע כ"ג). למתבוננים באירועים המגוונים בהם נזכר יהושע בתורה, ניכר כי יהושע תמך במשה והיווה משלים לאישיותו בתקופת המדבר:

- בוחר אנשים על פי הוראת משה ויוצא כמפקד קרב עמלק.

- מלווה קרוב ומשרתו של משה בעלותו לקבל את התורה (שמות כ"ד), מסייע למשה בפיתוח התורה שבעל-פה באוהל (שמות ל"ג).

- הוא קנאי אדוק לתורת משה ורואה בו צינור בלעדי להשראת שכינה, עד כדי כך שכאשר אלדד ומידד מתנבאים במחנה יהושע מבקש ממשה שיכלא אותם. משה מתנגד להערצה מסוג זה ומלמד את יהושע פרק בפלורליזם וריבוי קולות בהנהגה רוחנית (במדבר י"א).

- בעקבות מסע המרגלים, מסייע יהושע למשה להבין לאשורו את המצב, הכרעתו של יהושע מכריעה גם את כיוון ההתרשמות של משה. למעשה ניתן לומר כי במקרה זה, בנוסף לנציג שבט אפרים, משמש יהושע גם נציגו האישי של משה במשלחת (במדבר י"ג).

וכפי שדמותו של יהושע הייתה כה דומיננטית במנהיגותו של משה, כך דמותו ורוחו של משה ליוו את יהושע בדרכי הנהגתו ובמילוי משימותיו הרוחניות והגשמיות. משה בגופו לא זכה להיכנס לארץ אך נכח בעוצמות האמונה שהשרה על יהושע, ברוח ה"אחריי", באווירה הציונית ובדרך הנהגה היהודית שסלל עם קום המדינה החדשה. כפי שמעיד ספר יהושע בסיום הכיבושים:

יהושע יא, טו: "כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה עֲבָדוֹ, כִּן-צִוָּה מֹשֶׁה אֶת-יְהוֹשֻׁעַ; וְכֵן, עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ--לֹא-הִסִּיר דְבָר, מִכָּל אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה."

ברית יהושע ומשה חזקה ואיתנה, הם לא סרו זה מזה ברוחם, היו משענת ביום סגריר וחברותא בימי שגרה.

על קו התפר שבין הנהגת זה בליווי זה להנהגת זה בליווי זה, עומד חומש דברים, הנאמר במהלך חמשת השבועות האחרונים לחייו של משה, מ-א' שבט ועד ז' באדר של שנת הארבעים. למרות שברור לכל שמשה עומד להיאסף אל עמיו והוא מעביר בעוד רגע את השרביט ליהושע, יהושע אינו תופס ולו זעיר מן ההנהגה עד לרגע האחרון ממש. הוא בעמדת המתנה, צנוע, יונק ממידת הענווה של רבו, אולי מתקשה להאמין שרגע הפרידה הפיזי מתקרב. על כך אומר הזוהר הקדוש בפרשת שלח קנז א:

"בוא וראה – משה היה בבחינת החמה ורצה להיכנס לארץ, אמר לו הקב"ה: משה, כשבא אור החמה הרי נכללה הלבנה בתוכו. עתה, שאתה הוא החמה, איך יעמדו יחד החמה והלבנה? הרי הלבנה אינה מאירה אלא בשעה שהחמה נאספת".

החמה קורנת בעוצמות שאור אחר אינו מורגש בשעת זריחתה. על כן ממתינה הלבנה עד שקיעת החמה. כאשר ישקע אורו של משה יזרח באחת אורו של יהושע. אך עדיין נותרו חמישה שבועות של המתנה.

משה, בנאומו הראשון, מזכיר את עובדת מניעת כניסתו לארץ ובנשימה אחת מוסיף את יהושע כמנהיג הידוע זה מכבר כמחליפו. תזכורת זו מייצבת את מנהיגותו של יהושע בקרב העם, המקשיב לנאומו של משה, לא כנאום בחירות אלא כנאום ענייני המסכם עבר עם פנים לעתיד במטרה להכין את השומעים למשימותיהם ולהעצים בעיניהם את מי שגם הם יודעים שהוכשר להיות מנהיגם הבא.

תרצה אורן, חברת קיבוץ סעד, נשואה לבני, אם לשגיא פניוה, מור וספיר.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעזרת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעזרת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il